

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان
معاونت آموزش ابتدایی
اداره تکنولوژی و گروه های آموزشی

سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹

درسنامه مطالعات اجتماعی

پایه ششم

مقدمه

همه ی ما و موجوداتی که در روی زمین زندگی می کنیم، برای ادامه زندگی به غذا احتیاج داریم و بدون آن زنده نمی مانیم. ما انسان ها غذای مورد نیاز خود را از گیاهان و جانوران تامین می کنیم .

دانش آموزان عزیز با توجه به مطلب بالا جدول زیر را کامل کنید.

در هفته گذشته از هر دسته مواد غذایی چه چیزی را مصرف کرده اید؟

* مواد غذایی گیاهی که استفاده کرده اید بیشتر از کدام محصولات گیاهی بوده اند؟

* مواد غذایی جانوری که استفاده کرده اید از کدام جانداران تهیه شده است ؟

مواد غذایی جانوری	مواد غذایی گیاهی
.....
.....

*حتماً تا کنون به تنهایی یا با اعضای خانواده برای خرید میوه و سبزی به بازار رفته اید.

در طی یک هفته گذشته چه میوه و سبزی هایی را مصرف کرده اید؟

با انجام فعالیت های این فصل می خواهیم در پایان به سوالات زیر پاسخ دهید.

چه کسانی برای تولید محصولات کشاورزی کار و تلاش می کنند؟

این محصولات در کجا کشت می شوند و چه مراحل را طی می کنند تا به دست ما برسند؟

دانش آموزان عزیز، با توجه به فعالیت های صفحه قبل متوجه شدیم که بخش بیشتری از غذای خود را از راه کشاورزی به دست می آوریم. برای این که یک گیاه یا یک محصول کشاورزی به دست آید سه مرحله باید انجام شود که در کتاب علوم چهارم این چنین بیان شده است:

مرحله کاشت: دارای مراحل مختلفی است. آماده سازی زمین و شخم زنی خاک ، آماده سازی بذر، کاشت بذر

مرحله داشت: در کشاورزی به کارهایی گفته می شود که پس از کاشت بذر در خاک باید انجام داد تا یک محصول ایده آل را پرورش دهیم. مرحله داشت به دوره رشد گیاه تا رسیدن به محصول گفته می شود.

مرحله برداشت: شیرین ترین دوره از مراحل کشاورزی است. در این مرحله موقع چیدن و برداشت محصولی که منتظرش بوده ایم می رسد. پس از اتمام دوره رشد و نمو گیاه، هنگام برداشت محصول فرا می رسد. در مرحله برداشت محصولات رسیده شده جمع آوری می شوند .

با توجه به مطالب بالا و آنچه از کتاب علوم چهارم خوانده اید فعالیت زیر را انجام دهید. هر تصویر کدام مرحله از کشاورزی را نشان می دهد؟

فرض کنید با یکی از اعضای خانواده تصمیم گرفته اید محصول گوجه فرنگی تولید کنید. همفکری کنید چه چیزهایی برای تولید این محصول نیاز دارید؟ آن ها را یادداشت کنید.

فعالیت

فعالیت

فرض کنید می خواهید در حیاط خانه خود یک باغچه درست کنید به چه وسایل و موادی احتیاج دارید؟

آیاتاکنون هنگام مسافرت با زمین های سرسبز یا زمین هایی که خشک بوده اند برخورد کرده اید؟

به نظر شما چه عواملی باعث سرسبزی این زمین ها شده است؟

.....
.....

چه عاملی باعث خشک و بی حاصلی این زمین ها بوده است؟

.....
.....

چه عواملی در کشاورزی مؤثرند؟ ۱- عوامل طبیعی ۲- عوامل انسانی

الف (عوامل طبیعی که شامل خاک ، آب ، هوا می باشد.

خاک

به تصاویر زیر دقت کنید . کدام خاک برای کشاورزی مناسب است ؟ چرا ؟

کدام خاک مناسب کشاورزی نیست ؟ چرا ؟

همه ی زمین ها قابل کشت نیستند . بخشی از کشور ما را کوه های بلند و مرتفع پوشانده است.

زمین های پرشیب و سنگلاخ برای کشاورزی مناسب نیستند .

خاک های اهکی یا نمکی در نواحی خشک، استعداد کشاورزی ندارند .

اما از دشت های هموار یا جلگه ها که خاک های آبرفتی و حاصلخیز دارند، می توان محصول فراوان به دست آورد.

آب و هوا

فعالیت

تحقیق کنید هر یک از محصولات زیر در کدام استان کشت می شود؟ آن استان در کدام منطقه آب و هوایی قرار دارد؟

منطقه آب و هوایی	استان	محصول
		برنج
		انگور
		نیشکر

از انجام این فعالیت چه نتیجه ای می گیرید؟

.....

.....

هر محصول با یک نوع شرایط آب و هوایی سازگاری دارد. درخت خرما در مناطق گرمسیری رشد می کند و نمی تواند سردی هوا را تحمل کند. سیب زمینی گیاهی سردسیری است. برنج به آب و هوای معتدل و مرطوب نیاز دارد.

آب و هوا در کشور ما متنوع است و به همین دلیل محصولات مختلفی در کشور به دست می آید.

در هر منطقه آب و هوایی ممکن است چندین محصول کشاورزی تولید شود.

آب

آیا تاکنون مزارع کشاورزی را مشاهده کرده اید که نهری از میان آن ها می گذرد؟

کشاورزان زمین های خود را چگونه آبیاری می کنند؟

چند نمونه از نحوی آبیاری زمین های کشاورزی را بیان کنید.

در کشور ما میزان بارش باران در فصل های مختلف و در نواحی مختلف آب و هوایی به چه صورت است؟

آب مورد نیاز کشاورزی از آب باران و رودها تأمین می شود. در بعضی نواحی هم آب های زیرزمینی را از راه کندن چاه یا قنات به مزرعه ی کشاورزی هدایت می کنند. بخش وسیعی از کشور ما در منطقه ی خشک و نیمه خشک قرار دارد . کشور ما جزو کشورهای کم باران جهان است. (متوسط بارندگی سالانه ی ایران حدود ۲۶۰ میلی متر و متوسط بارندگی جهان حدود ۸۰۰ میلی متر است).

آبیاری از راه قنات

ب (عوامل انسانی که شامل نیروی کار ، ابزار و وسایل ، سرمایه و مواد می باشد.

فعالیت

به نظر شما هر یک از تصاویر زیر به کدام یک از عوامل انسانی مربوط است؟ و چه نقشی در کشاورزی دارند؟

نیروی کار

به افرادی نیاز داریم که مهارت دارند و می توانند کارهای مربوط به کشاورزی را انجام بدهند؛ مانند کشاورز، آبیار، علف چین، مهندس کشاورزی و...

ابزار و وسایل

به ابزار و وسایل مخصوص کشاورزی برای شخم زدن، آبیاری، درو کردن، کندن علف های هرز و ... نیاز داریم.

سرمایه

باید پول داشته باشیم تا مواد و ابزار مورد نیازمان را بخریم. البته اگر ما سرمایه ای نداشتیم، می توانیم با دیگران شریک شویم یا وام بگیریم.

مواد

به بذر، کود و سم نیاز داریم.

فعالیت

دانش آموز عزیزم، نام چند وسیله کشاورزی را نام ببر و یک مورد را به دلخواه نقاشی کن.

